

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične šteje se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabržini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje po 5 nvč. (10 stot.) OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlanih naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 2-20, za pol leta Kron 2-60. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šteje 20. Poštno-hranilnični račun šteje 841-652. TELEFON št. 11-57.

Krvava zarja na Balkanu.

Črnogora napovedala vojno.

Besedilo vojne napovedi.

CARIGRAD 8. (Kor.) Črnogorski vladni zastopnik Plamenac je podal danes opoldne turški vladi tole noto: „Ker Turčija ni izpolnila želji Črnogore in se ni hotela jasno izraziti o spornih točkah, je Črnogora prisiljena iskati pravice z orožjem.“ — Ko je predal napoved, je Plamenac zapustil Carigrad.

DUNAJ 8. (Izv.) Tukajšnji krogi so menjenja, da napovedi ostale tri balkanske države jutri Turčiji vojno. — Sedaj je jasno, da je prevzela Rusija varstvo srbskih in črnogorskih državljanov v Turčiji, Francija štiti Grke, Anglija pa bo varovala Bolgare v Turčiji. Tako je razprostrla tripel-entente svoje roke nad glave balkanskih narodov, da jih varuje in štiti. A tudi trozveza si še ni na jasnem. Poročila o miru med Italijo in Turčijo so prezdodaj prišla, ker mir se še ni sklenil in Italija sedaj nikakor nima volje, da se požuri za sklenjenjem mira. Veliko turških vojnih čet je še torej vezanih v Afriki, z znatnim delom vojne flote Turčija tudi ne more razpolagati in baš radi tega perspektive Grkov in Jugoslovancev niso neugodne.

Napoved vojne je izzvala na Dunaju velikanski utis. Popolnoma nepričakovano se došla vest, da je črnogorska vlada odpozvala svojega zastopnika v Carigradu in še bolj je presenetilo poročilo, da je mala država napovedala vojno. Nikdo si ne ve tolačiti vzrokov.

Premišljen načrt.

V trenutku, ko sta Rusija in Avstrija še enkrat svetovale balkanskim državam, da se naj odločijo za mir, je bila podana v Carigradu vojna napoved. Zgodilo se je to za 71. rojstni dan kralja Nikole, ki je včeraj ponesno na konju sede inspirciral svoje hrabre čete, odhajajoče na mejo. Kralja Nikolo so v balkanski zvezi tako odlikovali, da so mu kot najstaremu vladarju poverili nalogo, da napove vojno. Črnogora je prva napovedala vojno, ali ona tega ni storila po lastnem nagibu, nego je ona izvedla dobro premišljen načrt. Pri tem je Bolgarija duševna voditeljica, ki je dopustila, da Srbija prva mobilizira.

Hudi dnevi za Jugoslovane.

S tem trenutkom začnajo za Jugoslovane hudi dnevi, težki časi se bližajo Balkanu. Strašen bo boj s Turčijo, ker hrabro in fanatično se zna bojevati Turčin. Jugoslovani smo si vsi edini, da mora postati naš narod svoboden in vezi naše krvi nam velijo, da goreče želimo zmage in slave jugoslovanskemu imenu.

Blamaža cele Evrope.

Kako slabo poučena je bila o dogodkih evropska diplomacija, kaže dejstvo, da se je še vedno „interventiralo“ in se še posreduje, če tudi smo takorekoč že sredi vojne. Tako je; Rusija bo vedela, kaj jej je storiti, a Avstro-Ogrska mora uravnati svojo taktiko tako, kot bi že davno vedela, da smo tudi v Avstriji Jugoslovani, ki čutimo bolečine balkanskih bratov. Zavedati se mora Avstrija, da i nas boli, kar boli nje.

Ribarjenje v kalnem.

BUDIMPEŠTA 8. (Izv.) Ogrski korespondentni urad javlja iz Belegrada najverjetnejše reči. Poroča, da so se vršile tam velike demonstracije, pri katerih je, burno pozdravljen, govoril kraljevič Jurij in končal: „Pokažali bomo Evropi, da ne odložimo orožja prej, dokler niso svobodni balkanski Slovani.“ — Pravi nadalje, da belogradiški listi vedno hujše hujskajo proti Avstriji, da množica napada Avstrijce, da noče po gostilnah in kavarnah nikdo streči nemško in madjarsko govorečim gostom in da zapira policijski ljudi, ki protestirajo proti takemu postopanju. To vse so izmisljotne lažljivih poročevalcev, ki se trosijo med svei s prozornim namenom, o katerem se še ne da govoriti.

Vojne priprave.

BELGRAD 8. (Izv.) Srbski avijatiki, ki se mudijo v tujni, so pozvani domu. — Oni Črnogorci, ki bi se radi vojne bili morali vrniti odtod v domovino, pa niso imeli zato potrebnih sredstev, so vstopili v srbsko armado. — Ruska vlada je dala Srbiji na razpolago 500 postelj za ranjene vojake.

Srbski načrti.

BELGRAD 8. (Izv.) Bivši minister Pajo Marinković je izjavil napram nekemu žurnalistu, da sedaj ne more biti več govora, da

bi Srbijo zadovoljile kaki koli obeti. Srbija hoče vojno in državno združenje z otomanskimi Jugoslovani.

Bolgarija hoče vojno.

SOFIJA 8. (Izv.) Tu se je vršilo posvetovanje kabineta o odgovoru na rusko-avstrijsko demaršo. Sklenilo se je, da so obljube reform nezadostne in da manjka temelj miru, namreč zadostna garancija državi. Radi tega Bolgarija ne bo mogla poslušati nasvetov velesil.

SOFIJA 8. (Izv.) Srbske in bolgarske čete so že popolnoma pripravljene in vse je na svojem mestu.

BELGRAD 8. (Izv.) Korespondent „Matinov“ se je posvetoval s tukajšnjim ruskim poslanikom Hartwigom. Ta mu je rekel, da ni nobenih nad več, da se vzdrži mir. Na žurnalistovo vprašanje, če bi zgrabila Avstro-Ogrska za orožje za slučaj, da plane Srbija v Novi Pazar, je odvrnil Hartwig, da Avstrija tega pač ne bi storila, da ne greši proti dogovorom z drugimi državami.

Obsedno stanje v Turčiji.

BEROLIN 8. (Izv.) Tukajšnji listi javljajo, da je proglašeno nad Carigradom, Rumelijo in Macedonijo obsedno stanje. Ministrski svet je sklenil pozvati tudi črnogorjane.

Sodba o evropskih diplomatih.

PRAGA 8. (Izv.) „Narodni Listy“ poročajo, da se je izrazila vodilna ekscelencia, da se varjo evropski diplomati o razpoloženju na Balkanu. Sedaj ne pomaga nobeden nasvet tripel-entente ali trozveze. Balkanski narodi so ustvarili fait accompli in evropska javnost stoji pred njim.

Poziv sobranja.

SOFIJA 8. (Kor.) Sobranje je poslalo narodnim skupščinam v Belgradu, na Cetinju in v Atenah brzjavko, v kateri izraža nado, da bodo balkanske države nastopile združene v boju za red, pravico in svobodo in proti anarhiji in tiranom, ki zatirajo sorojake v Turčiji.

Bolgarska mobilizacija dovršena.

SOFIJA 8. (Izv.) Mobilizacija je danes dovršena. Prijavilo se je 100.000 moč več, nego jih je bilo pozvanih. Železnice vozijo neprenehoma vojake na mejo.

Tudi voditelj bolgarskih socialistov za vojno.

Kakor smo že poročali, je bil zastopnik socialistov v bolgarskem sobranju Sakašev, edini, ki se je izjavil proti vojni. Toda ostali poslanci mu niso dovolili, da bi končal, temveč so ga enostavno vrgli ven. Močakar pa se sedaj bržkone boji, da bi mu se utegnili dogoditi kaj neprijetnega; zato se sedaj opravi uje, da mu niso pustili, da bi bil izgovoril do kraja. Tudi on da je hotel v zaključku svojega govora poudariti, da Bolgarija ne more več nazaj. Tei svoj izjavi dostavlja Sakašev: „Tako govorim celo jaz, socialist.“ — Naj že to izjavo narekuje bojazen ali prepričanje, vse-kakor dokazuje, da je v Bolgariji vojno razpoloženje in navdušenje res splošno.

Srbska vlada dementira.

BELGRAD 8. (Kor.) Srbski tiskovni urad javlja, da so merodajni krogi proglašili za netočno vest, da bi bila srbski in ruski poslanik obvestila srbsko vlado o francoskem predlogu. Do sedaj se tu še ni v obče ničesar govorilo, razven ko je bil storjen prvi korak zastopnikov velesil neposredno po mobilizaciji, pri katerem so zaželeli, da se ne izvede osredotočenje čet na turški meji. Od onega trenutka do danes pa se srbski vladi ni ničesar več predlagalo.

Črnogorsko gibanje.

CETINJE 8. (Kor.) Črnogorci so se vršile zopet viharne demonstracije za vojno. Stavila se je četa prostovoljcev in danes so defilirale mimo kralja one čete, ki so potem odšle na mejo. Prestolonaslednik Danilo in princ Peter sta odpotovala v Podgorico, vojni minister pa v Bar.

Miroljubni Poincaré.

PARIZ 8. (Kor.) Pri današnjem sprejemu grškega in bolgarskega poslanika je ministrski predsednik in minister za zunanje zadeve Poincaré ponovno svetoval imenovanima diplomatoma, da naj postopajo Balkanci zmerno in začno s politiko pomirjenja.

Kavkaz za Balkan.

MOSKVA 8. (Kor.) Georgijci in Armenci organizirajo na Kavkazu prostovoljne oddelke peš in na konju, da pomagajo balkanskim Slovanom. Dijaki medicine pa kanijo urediti sanitetno službo.

Demarša velesil.

PARIZ 8. (Kor.) „Agence Havas“ priobčujo to-le noto: Po zopetnem pretresu je obvestila britanska vlada Poincaréja, da je zadovoljna, da se izvrši kolektivna demarša pri porli od poslaničkov vseh petih velesil. O tem so bile takoj obveščene posamezne vlade.

Kako tolačijo zakon o vilajetih?

CARIGRAD 8. (Kor.) Poslaniki balkanskih držav presoajo jako rezervirano zakon o vilajetih iz leta 1880. Oni namreč ne poznajo nakan svojih vlad. Zdi se pa, da bolgarski krogi s tem zakonom ne bi bili nezado oljni, ker ga smatrajo za obljubo temeljite decentralizacije. Temu nasproti pa izjavljajo merodajni Grki, da zakon nikakor ne zadostuje, ker se je od leta 1880 marsikaj izpremenilo in dovoljuje konstitucija večjih pravic. Grški poslanik Gryparis je izjavil, da ne more povedati, da li bo ta korak turške vlade razjasnil položaj, ker nima nikakih informacij in ker pozna dalekosežnost balkanske zveze. Kar se Srbov tiče, so oni skoro bolj nevoljni in smatrajo vojno za neizogibno. Splošno pa vlada menenja, da hoče ta zakon razrušiti slogo balkanskih narodov s tem, da izzove spor radi razdelitve sfer.

Srbska vojna sredstva.

BELGRAD 8. (Kor.) Skupščina je sprejela zakonsko predlogo, ki dovoljuje deloma že porabljeni, deloma pa še na dispozicijo dani dodatni kredit v znesku skoro 85 mil. dinarjev.

Vsi Arnavti za Turčijo.

SOLUN 8. (Kor.) Najznamenitejši voditelji Albancev so izjavili da so pripravljeni se udeležiti z vsemi drugimi Arnavti obrambe domovine. Čakajo še samo na migljaj, ki jim povelji iti sovražniku nasproti. Tudi v Monastirju, Ohridi, Janini in v Keprilju so se vršile demonstracije v tem smislu.

Rusija in Avstrija posredujeja.

SOFIJA 8. (Bolg. Tel. Ag.) Zastopnika Avstroogrske in Rusije sta danes nastopila v smislu dogovora med evropskimi velesilami.

Nova karta o Balkanu.

Pri Freytag & Berndtu na Dunaju VII., Schottenfeldgasse 62, je izšla karta: „Balkanski polotok 1912.“ — Cena K 120.

BRZOJAVNE VESTI.

Avstrijska delegacija.

Beseda v prilog Jugoslovonom.

DUNAJ 8. (Kor.) Danes je govoril delegat Tušar in izvajal sledeče: Evropski diplomaciji gre žalostna zahvala, da še Turčija umetno diha. Naša politika na Balkanu je docela zgrešena, če se dela s stališča velikega kapitalizma v imperijalistični smeri. Dogodki na Hrvatskem in v Bosni kažejo, da nimamo pravice igrati uloge mentorjev balkanskih Slovanov in Turčije. Avstro-Ogrska je največja jugoslovanska država in dolžnost prihodnjih vlad bi bila, da zadovoljijo kulturno in politično Jugoslovane, ki hočejo doseči svoj namen v okviru monarhije. Pa tudi sedanja akcija velesil za vzdržanje statusa quo na Balkanu je neodkritosrčna. Ravnanje Rusije je hujše nego dvoumno, a tudi Anglija igra čudno vlogo. H koncu je poudarjal Tušar, da je bodočnost Avstrije doma, ne pa izven mej.

Ne konfesionalne politike!

DUNAJ 8. (Kor.) Delegat Degaspari se je bavil z razmerami v Trentinu, kjer delajo vlada in Nemci po njegovem mnenju Italijanom krivico. Priporočal je, da se naj začne boljša politika napram njim, ki se jim baje po nepotrebnem očita iredenta. — Degaspari je nadalje opozarjal avstrijsko vlado, da naj nikakor ne intervenira v Albaniji radi katoliškega peripetira, ker to zna samo škodovati in staviti državo v nasprotje z vsemi drugimi pravoslavnimi Balkanci, ki bi videli v avstrijski politiki začetek neke nove križarske vojne. — Z Berchtoldovim programom glede Balkana se pa strinja govornik v vseh točkah.

Poklon italijanski kulturi.

DUNAJ 8. (Kor.) Baron Glanz zaupa popolnoma akciji ministra za zunanje zadeve, da se vzdrži mir. Nato govori o tripolitanskem vprašanju in poudarja, da je začela Turčija onokrat izgubljati Tripolitanijo, ko je zasedla Anglija Egipt in Turčija radi propadanja flote ni mogla več varovati svojih prekomorskih pravic. Italija ima baje dosti sredstev, da zopet povzdigne to nekoč cvetočo pokrajino. Če se prezo nekatere postanske reči, se mora reči, da je za kulturo in napredek ta izprememba posesti zelo koristna.

Slovensko-hrvatska klerikalna konferenca.

DUNAJ 8. (Izv.) Jutri predpoldne se vrši tukaj konferenca eksekutivnega odbora hrvatske stranke prava in slovenske ljudske stranke, katere se udeležijo pod predsedstvom Šusteršičevim Korošec, Fon. Krek, Akačić, Spintčić, Drinković in Perišić iz Bosne. Posvetovali se bodo o taktiki svojega državnozborskega kluba v bodočem zasedanju.

Zopet nova plačila.

DUNAJ 8. (Izv.) Sinoči se je vršilo pozno v noč skupno posvetovanje ministrov, pri katerem se je sklenilo zahtevati 420 milijonov dodatnega kredita in sicer 270 mil. za armado in 150 mil. za floto. Nocoj se zopet vrši posvetovanje, da se konečno govori o tem vprašanju. Zahtevalo se bo 300 milijonov in v četrtek pride ta zahteva v delegacijo.

V zvezi s tem se je tudi raznesla govorica, da se je minister financ Zaleski zelo branil teh novih zahtev, ker naše razmere ne prenesejo nikakih novih bremen več. Izjavil je baje tudi, da bode izvedel posledice, če se bo sklenil ta novi kredit v tej višini.

Cuvajeva zvezda tone.

DUNAJ 8. (Izv.) Med delegati se govori, da so Cuvajevi dnevi šteti. Vlada sama se je proti njemu izjavila, ker ne nudi njegova osebnost nikakih garancij za miren razvoj na Hrvatskem in bi bil velik pogrešek, če bi ga še obdržali pri krmilu. Za Cuvaja se je pa izrekel ogrski ministrski predsednik Lukacs, pač zato, ker režim na Hrvatskem podpira tudi njegovo politiko. Danes se je razglasilo, da Cuvaja sigurno spode, in poverijo vlado aktivnemu generalu. Seveda to pereče vprašanje tudi na ta način ne bo ugodno rešeno.

D'Alba pred poroto.

RIM 8. (Kor.) Danes se je začela porotna obravnava proti atentatorju d'Alba, ki je skušal dne 14. marca t. l. ustreliti kralja Viktorja Emanuela.

Darilo bojni ladji.

DUNAJ 8. (Kor.) Danes je bila bojni ladji „Viribus Unitis“ slovesno predana častna zastava, ki jo je podaril avstrijski „Flottenverein“.

Občinske volitve v Gradcu.

GRADEC 8. (Kor.) Danes so se vršile volitve za prvi razred občinskega sveta. Prodrlo je vseh 16 kandidatov nemške meščanske stranke, med temi dva krščanska socialca.

Za svobodo balkanskih narodov.

„Hrvatski Pokret“ od minole sobote je priobčil nastopni veleaktualni, zanimivi in poučni članek:

Te dni se razvije krvavo klanje na Balkanu; odmevala bo zemlja od gromenja topov, prelite bo na potoke človeške krvi. In naj je še tako strašna misel na to človeško mrcvarjenje, pa se istototako dviga pred našimi duševnimi očmi grandiozno zgodovinsko ozadje te vojne; prihajajo nam v spomin veliki, plemeniti motivi, ki navdihujejo milijone duš, da se, prezirajoč smrt, mečejo v ogenj.

Ko že morajo biti vojne, ko brez prelivanja človeške krvi ni napredka, potem je ta balkanska vojna, v vrsti tolikih vojen, ena najopravičenejših. Koliko je vendar v zgodovini človeštva brezmišelnih vojen, ki so navstale vsled kakih osebnih kraljevskih muh — vsled spora dvojice ali trojice — vsled kake ženske dvorne spletke so bili poginili tisoči narodov v krvave bitke kakor v kako klavnico! Da niti ne omenjamo verskih vojen vsled kake slovnične razlike v kaki dogmi — ker tedaj je slednjič gospodovalo samo versko prepričanje, pak so se zato tudi mase moge oduševljati.

V balkanski vojni, ki se skoro razvname, občutimo dih tisočletne zgodovine. Iz naše hrvatske zgodovine. Predstavlja se nam nenavadna pretresljiva tragedija tega naroda: silno napredovanje do gotovega viška, a potem stalno, nepretrgano propadanje. Tragična krivda našega junaka se kaže jasno: steklene oči usode zio v nas.

Jasno je vsem, da ta vojna odloči usodo evropske Turčije.

Leta 1356. je sultan Sulejman prestopil Hellespont in udrl s svojimi četami v Evropo. In tedaj beleži zgodovina pravo poplavo Mohamedovih vernikov vse tja do Dunaja. Polumeseč se vije zmagonosno nad križem in strmoglavlja po vrsti mesta in države. Leta 1389. je bila pri Kosovu poražena srbska vojska in Makedonija je bila vzeta v naskoku. Leta 1453. je padla končno tudi glava iztočne rimske države, Carigrad, v roke Turkov. Vsa naša zgodovina je iz-

polnjena po bojih s Turki. Kjer se je ustavilo turško kopito, tam trava ne raste — ta pogovor je nastal v našem narodu. Povsodi sta kri in pustošenje označala pot osvojevalne turške vojske.

V 18. stoletju je začelo naglo upadati turške povodnje. Ze se prikazujejo pri krščanskih vladarjih sanje, kako bi osvojili zope tudi Carigrad sam, da se na veličastni cerkvi Aja Sofija polumesec zamenja s križem. Turki so bili skozi vse stoletje vedno bolj potiskani in so se umikali neprestano. V polovici minulega stoletja so bili obkoljeni od novih osvobojenih držav, stisnjeni od vseh strani. Ze leta 1844. je ruski car Nikolaj I. razpravljaval v Londonu z Wellingtonom, kako naj bi se razdelila turška država. Iztočno vprašanje ni več stopilo z dnevnega reda. Car je ponudil Angliji Egipt in Kreto. Ali Anglija je tedaj odbila to ponudbo. Rusija s Carigradom bi jej bila premočan tekmeč tudi glede na Azijo. Bolje je ohranjati Turčijo, v kateri more Anglija gospodariti, in ne razburjati 70 milijonov mohamedanskih podanikov, nad katerimi gospoduje Anglež, nego ojačiti Rusijo, izročivši jej ključ do Azije.

Tega načela se je držala Anglija v krimski vojni in v turško-ruski vojni, ko se jej je posrečilo, da je zmagonosno Rusijo zaprla v Črno morje. Ali tudi Anglija ni mogla zaustaviti naravnega procesa, ki je amputiral bolniku postopno ud za ud. Danes obkoljujejo Turčijo štiri svobodne kraljvine.

Ako pa vržemo oko na etnografsko karto evropske Turčije, potem bomo umeli, da je ta poslednja že davno osvobodena po družih narodih: le teme proge označujejo mohamedansko posest.

Kaj je sedaj naravnega, nego da oni narodi v evropski Turčiji, ki imajo zemljo v svojih rokah, tudi upravljajo to zemljo? Tam v 14., 15., 16. in 17. stoletju se turško gospodstvo ni ravno mnogo razlikovalo od kake nadvlade nemških vitezev, ali v 20. stoletju, ko so osvobodene balkanske države napredovale velikanskim korakom, ko so v gospodarstvu in upravi daleč nadkrižile Turke, ko jih ne le sočutje za tlačene brate, marveč tudi življenski gospodarski interesi silijo, da se zavzemajo za njih: sedaj je za Turke zmanjkalo vsake moralne opore za njihov obstanek v Evropi.

In če more Italija „v imenu civilizacije“ nekega lepega dne uderiti v Tripolis, kjer je mogla na prste seštetiti Italijane, ako more Francija vojevati proti Maročanom, in si more Anglija držati Egipt, Indijo itd. itd.: kaj je potem naravnega, nego da balkanski osvobodjeni narodi gredo v boj za svoje neosvojene brate?!

Srbija in Bolgarska ne moreta dalje živeti, ne moreta napredovati, dokler ne bo rešen balkanski problem. Srbija je se svoje strani zaprla, da ne more svojih gospodarskih proizvodov stavljati po volji na tržišče. A sedaj jej je, za Turčijo, tudi naša monarhija zaustavila dovoz vojne municije. Ako bi vsaj mejila s Črnogoro, potem bi jej bila preko Črnogore odprta pot do morja! Vsako leto beži tisoče Srbov in Bolgarov iz Turčije v Srbijo in Bolgarsko. Te begunce morata obe državi braniti. Zato so se sedaj toliko nasprotniki združili v eno bojno kolo, zato stavljajo vse na kocko, da enkrat že z orožjem rešijo usodo narodov na Balkanu.

Historija se vrača. Po skoro 600 letih se masčujejo narodi za ureditve Sulejmanovo. Sedaj pa ne gre za osvojevalno politiko, ampak zmagati ima načelo, da si vsak narod sam določa svojo usodo.

Italijanski vojaški pisatelj o turški armadi.

Znani italijanski vojaški pisec Giovanni Miceli objavlja v italijanskih listih o turški armadi članek, iz katerega posnemamo sledeče glavne misli.

Ce pišejo listi, da more Turčija staviti na bojno polje 1.450.000 mož, so te številke le na papirju. Niti Turčija niti druge balkanske države ne morejo spraviti na bojišče toliko mož, kakor to pišejo razni listi, ker govore proti temu vojaški in gospodarski razlogi.

Turki so sicer dobri vojaki, ne more pa se reči, da je Turčija vojaški močna država v modernem smislu te besede. Turški vojak je močan, vstajen, ubogljiv napram predpostavljenim in zna pred vsem umirati iz verskega fanatizma. Koran pravi, da ena prečuta noč v orožju velja več, nego sto noči v molitvi. Sploh se močno goji (seveda mohamedanski) verski čut v turški armadi. Sedaj pa so v armadi tudi krščani in židje, ki sicer povečajo število, nikakor pa ne moči turške armade.

Turški vojak zna umirati, ima poguma, a nima nikakega iniciativnega duha.

V obče pa je turški vojak brezprimerno počasi v svojih kretnjah. Rajši jih padne na stotine pod krogli sovražnikov, nego da bi pospešili korak ali prešli in napad. Enaka počasnost je tudi v vodstvu. V vojni leta 1876-77 so bili opazili, da so se Turki prvi dan kake bitke dobro bili, docim so bili drugi dan utrujeni in ravnodušni. Zato so se

Srbi prvi dan omejevali le na boje prednjih straž, ter na to, da so utrjajali sovražnika in so ga napadli šele drugi dan. V vojni z Rusijo ni prešel turški generalni štab iz pasivne defenzive niti tedaj, ko bi se bil mogel okoristiti na mnogih ruskih napakah. Slavna stran za turško armado v oni vojni je bila bramba Plevne. Ko je padla ta trdnjava, je ruski general Stronkov v predzmem kavalerijskem „raidu“ s samimi šestimi eskadroni kozakov prišel do drinopoljskih zidov, ne da bi številnim turškim četam bilo padlo na um, ga ovirati na potu.

V grško-turški vojni leta 1897 smo opazili, da so skoro vse turške operacije začele popoldne in končale z nočjo. Veliki petek so Turki napadli pozicije pri Moti in Vrissu, a so ostali potem tri dni nedelavni.

V Tripolitani kažejo Turki mnogo inicijative, a tu je le malo Turkov, pač pa so številni Arabci, ki so mnogo bolj energični in tudi predrežni, nego Turki. Ponočni napadi so na primer arabska specialiteta, docim so Turki kazali vedno neko nasprotstvo proti ponočnim bojem.

Turki so poleg tudi slabi strelci. Topničarji nastavlajo slabo topove, docim infanteristi sploh ne merijo, temveč streljajo od zgoraj dol, kakor na lovu ter porabljajo mnogo nabojev. Arabci in Albanci pa so dobri strelci, ljudje, ki so navajeni na ustaje in znajo zato varčiti z naboji. Zato tudi ne streljajo drugače nepo na sigurno.

Med starejšimi častniki je mnogo takih, ki so brez vsake izobrazbe; med temi tudi generali in polkovniki, ki jih je Abdul Hamid imenoval brez vsakega rednega avanzma, edino-le iz kopice.

Med mlajšimi častniki pa je že mnogo takih, ki so se izobrazili v zunanjih državah, posebno v Nemčiji. Ti mladi častniki so tudi bili, ki so provzročili revolucijo leta 1908. Pomankanje inicijativnega duha pa je opaziti tudi pri teh častnikih. Oni slede prusko šolo točno, a brez ženjalnosti.

Turška kavalerija je dobra in številna, a generali se je ne znajo posluževati. V vojni leta 1897 so jo porabili le enkrat v bitki pri Veletino, a so bili takoj odbiti po grškem ognju z zgubo 20 konj; izvemši Veletino se konjenica v vsej vojni ni niti ganila.

Da vidimo — zaključuje Miceli v slučaju vojne, če so turški generalni štab kaj poučile skušnje; dovoljujem si pa dvomiti, ker bi se bili Turki uporabe kavalerije v moderni vojni morali naučiti od Rusov, ki so se v tem oziru pokazali mojstre v balkanski vojni leta 1877.

Domače vesti.

Politično društvo „Edinost“ ima danes v sredo, 9. t. m. pop. v „Slov. Čitalnici“ svojo odborovo sejo. Z ozirom na to, da je ta seja zadnja pred občnim zborom, ki se vrši v nedeljo, dne 13. t. m., so vsi gospodje odborniki in njih namestniki ter dželni poslanci uljudno vabljeni, da se je polnoštevilno udeležijo. T. j. m. k.

V Trstu in v Ljubljani. Prejeli smo: Neki netržiški list toži, da kavarna „Comercio“ v Trstu razpolaga samo z dvema izvodoma onega lista, a da so potrebni vsaj štirje izvodi. Ako je to res, potem je to gotovo dobro znamenje, ki spričuje, da naše ljudstvo rado čita in da v Trstu slovenski življenj narašča, in — kar bi bilo za pozdravljanje — da naši izven primorski rojaki znajo ceniti vrednost posesti trgovskega mesta Trsta. Njihov dohod nas gotovo veseli („Piccolo“ bo to rad verjel!) in mi jim ne moremo in tudi ne odrekamo prostora med nami. Tudi slovenskim, izven tržaškim časopisom privoščimo radi — primorski zrak. Danes se priznava od povsodi, da so široke slovenske mase v Trstu razveseljivo napredovale ne le v narodni zavesti, ampak tudi v politični zrelosti. Mnogi trdijo celo, da ta naša masa prednjači v tem pogledu vsem drugim krajem slovenske domovine. Mi sicer nočemo trditvi tega, ali toliko je resnice, da politična šola v Trstu kaže lepe vspehe med širokimi sloji. Pa nikar ne ustrašiti se, da hočemo tu zapeti visoko pesem o — zaslugah na tem. Napredujemo politično — sicer ne izključno, ali v veliki meri ravno zato, ker smo v Trstu na stališču: čim več in raznih stvari čita ljudstvo, tem bolje je. V Trstu nikdar ne odsvetujejo nikomur, naj ne čita tega ali onega lista. Koliko napadov tudi v najkrvivejših listih morajo trpeti posamične osebe. Ali radi tega ni nikomur prišlo na misel, da bi hotel tak list izključiti iz javnih lokalov. Naši ljudje imajo povsodi priliko, da čitajo narodne, klerikalne, napredne, radikalne, socialno-demokratske liste itd., si ustvarjajo sodbo in — dozorevajo politično.

To je glavno, odločilno. Zato tudi nočemo postati malenkostni s prekanjem: ali je „Edinost“ bolj ali manj priljubljena, nego ta ali oni drugi slovenski list.

V Trstu nismo sebični, ker nam je do narodnega napredka. In to je — lahko rečemo s ponosom — naša velika prednost. S tem večjo pravico stavljamo — ker je že sam list prišel z ono reklamacijo — vprašanje: kako pa je v Ljubljani v tem pogledu?!

Pred par meseci sem hotel kupiti v Ljubljani en izvod „Edinosti“. Ali nisem ga mogel dobiti v glavnem slovenskem mestu. Tudi na kolodvoru je nisem mogel dobiti. In „Edinost“ izhaja vendar v mestu, ki je neizmerno politično in gospodarsko važnosti za ves slovenski narod.

Slednjič sem se obrnil do natakarja v neki kavarni, naj mi prihrani ono številko „Edinosti“ za drugi dan. Dobil sem jo, ali v kakem stanju! Vso razcefrano, da je od uvođenega članka manjkala skoro polovica. Tu je dvojno možno: ali so jo raztrgali nalašč, ali pa jo gostje toliko čitajo. V tem poslednjem slučaju bi mi z isto pravico mogli rekrimirati, da nimajo ljubljanske kavarne po več iztisov „Edinosti“, s polno pravico pa, ker je skoro vse kavarne sploh — nimajo!!

Taka je torej razlika med Trstom in Ljubljano! Od tudi pa tudi razliki v politični dozorelosti mas.

Iz železničarskih krogov. V bližini Skednja, na državni železnici nekega predelavca po imenu Šusel. Doma je, če se ne motimo, iz Matulj v Istri. Da-si zna toliko italijanski, da bi ga lahko v tem jeziku — prodali, vendar pošilja svojega otroka v Legino šolo. In če mu bo otrok kedaj govoril — ščavo: prav se mu bo godilo. Potem pa še toži ta veliki Italijan, da ga podrejeni mu delavci premalo respektirajo.

Enakega kova Italijanka je tudi njegova soproga. Saj je doma iz — tolimskih hribov. Ko jej je nekdo očital, da pošilja svojega otroka v Legino šolo, je zakričala: Kaj, v slovensko šolo naj bi pošiljala svojega otroka, da bo potem glad trpel. In tako delata zakonska, ki jima vendar ni treba takega beračenja pri Leginem koritu! On ima K 3-50 na dan, ona pa je služila (plela je travo) K 2. Sicer res ni to bog ve kak dohodek, ali tako mal vendar ni, da bi opravičeval — narodno izdajstvo!

Prof. dr. pl. Šišić iz Zagreba bo predaval v nedeljo v Trstu, na kar že sedaj opozarjamo slavno občinstvo.

Venizelos v Trstu. Danes se je nahajal v Trstu inkognito grški ministrski predsednik Venizelos z nekaterimi častniki. Od-potoval je ob dveh z Lloydovim parnikom „Brinn“ proti Pireju. Z istim parnikom potuje tudi sin grškega prestolonaslednika princ Konstantin.

Matica Slovenska svojim p. n. po-verjenikom, članom in drugim. Matične knjige za 1912. leto so že deloma tiskane, deloma gre njihov tisk h koncu, a članov se je prigrabilo dosedaj nenavadno malo. Zato prosi Matica vse tiste mnogoštevilne gg-poverjenike, ki še do zdaj niso pobrali in poslali udnine za tekoče leto, naj to nemudoma stori. Enako prosi vse p. n. gg. prejšnje članke, ki ji pošiljajo udnino direktno, naj se kmalu spomnijo. Vabi pa tudi vse tiste, ki še niso njeni udne, naj pristopijo v krog njenih članov. Udnina znaša letno za Slovence 4 K, za Hrvate 3 K. Plačuje se naprej. Knjižni dar bo zlasti, kar se tiče beletristike, za leto 1912. jako bogat.

Dan 7. oktobra 1571. Dan 7. oktobra 1571 je bil zgodovinski pomemben dan, vreden, da se ga spominjamo ravno sedaj v oči gled sedanjim dogodkom na Balkanu. Lepanto, grški Naupaktos, je ime malega mesteca Grške, severno na uhođu korintskega zaliva. V zgodovini človeštva ostane to ime trajno zabeleženo. Dne 7. okt. 1571 je Don Juan d'Avstria premagal Turke v krvavi pomorski bitki ter s tem porušil vero v nepremagljivost Turkov na morju. To je bila ena najbolj krvavih pomorskih bitk, kar jih beleži zgodovina. Turška mornarica je sestajala iz 277 ladij s 120000 mož, krščanska pa iz 208 ladij z 80000 mož. V bitki je padlo 25000 Turkov, 40000 je bilo ranjenih, 5000 pa jih je bilo ujetih! Turških ladij je zaplenil Don Juan 117, a 113 jih je napravil nesposobnih za boj. Krščani so izgubili 12 ladij, 7600 mrtvih in 14000 ranjenih. — Ob enem so osvobodili 1200 krščanskih sužnjev s turških ladij. Ta velika zmaga krščanstva pa vendar ni donesla tistega rezultata, kakor se je splošno pričakovalo. Polumesec je še celo stoletje in pol v strahu in trepetu vso Evropo in je bilo preliti še morje krvi, dokler ni končao otopela ostrina turškega meča.

Združimo se!! Od Sv. Jakoba v Trstu. Prosim, g. urednik, ne bodite nevoljni, saj ne bom nikogar napadal ali izžival, še manje pa sumničil, kakor se je vse to, žalibog, še pred kratkim dogajalo pri nas. Marveč hočem le poklicati v spomin naši sicer narodni, a ne razsodni mladini naše zlato beslo: „v slogi je moč“.

Ko bi se pri naših potrebnih in nepotrebnih raznih društvih in skupinah upošteval ta izrek, ne bilo bi toliko sporov med mladino, in pa tudi že preveč vkoreninjena mlačnost do društev pri odraslih bi se vsaj zmanjšala, če ne docela odpravila. To mlačnost občutita najbolj pevski društvi „Čitalnica“ in „Ilirija“, ki se vzdržujeta le še z največjim naporom; in to zbog pčlega številca članov in pomankanja podpore.

In ni se čuditi, da je temu tako, kajti en del občinstva simpatizira s „Čitalnico“, drugi z „Ilirijo“, a med temi je največ ta-

kih, ki ne podpirajo gmotno niti enega in niti drugega društva. To pa baje zato, ker se ti dve društvi nočeta spojiti v eno samo. To javno mnenje bi morali vodstvi teh dveh društev upoštevati ter najti podlago, na kateri bi bilo možno priti do ujedinitve. Jaz mislim, da bi se dalo to doseči; samo nekaj dobre volje in samozatajevanja bi trebalo, pa bi šlo. — Pa tudi neka druga okolnost otežuje združenje; sliši se namreč izza kulisa, da se „Delavsko konsumno društvo“ brani dati „Čitalnici“ prostore v svoji novi hiši ravno zato, ker se boji, da bi ista ne mogla zmagovati stanarine. A kdo naj bi zameril odboru, da je pri oddaji stanovanj oprezen? Saj še pri vsem tem bo „Delavsko konsumno društvo“ težko nosilo breme, ki si ga je nadelo z gradnjo nove hiše, ravno namen, da omogoči pravo društveno delovanje v tem okolišču.

Čim je tako, bi spojitve omenjenih dveh društev gotovo toliko uplivala na Delavsko konsumno društvo, da bi se isto ne obotavljalo več in bi dalo prostore skupnemu društvu.

Toliko v razmišljanje merodajnim krogom; pa brez zamere! Naprednjak.

Iz Sv. Ivana. Koncertna veselica „Svetovanskega cekvenega zbora“ minole nedelje je izpadla kar najbolje v moralnem, kakor tudi v materialnem oziru. Kljub neutemeljenemu nasprotstvu od gotove strani — od katere bi bilo pričakovati največje podpore — zbralo se je mnogo domačega in sosednega občinstva, s posebnim veseljem smo opazili dr. in dež. posl. dr. Rybafa in dr. Wifana. Tako vse pevske kakor orkestralne točke so bile jako dobro izvajane. Gledaliv je bil prizor pri 3. točki, ko je predsednik g. Križmančič, navdušeno pozdravljen, ob polnem odru starejših, kakor tudi otrok-pevcev, pozdravil navzoče. Po kratkih, a jedrnatih besedah: „Naš namen je čist in pošten, Bogu v čast, narodu v ponos, ker mi vemo, da narodno delo ni nikak za-preka, da bi človek ne bil dober katoličan!“ — je sledilo burno pritrjevanje. Pozdravil je še navzoča gg. poslance — katerim je občinstvo pridrilo ovacije —, na kar so vsi skupaj zapeli „Dijaško“, katero so morali ponoviti. Ponoviti so morali še druge točke, ker občinstvo ni nehalo ploskati. V podrobnosti posamičnih točk se ne spuščam in se omejujem na ponovitev sodbe, ki jo je izrekel skladatelj Adamič, da je zbor izvrsten in da umeva svojo nalogo: da blaži srce in goji okus. Glasovi, visoki kakor nizki, so lepi in polni in se združijo v lepo harmonijo. Žal, da se temu pevskemu zboru samih mladih, svežih mož delajo take zapreke.

Pozabiti pa ne smemo, da je med temi tudi par starejših pevcev, dva popolnoma siva, od katerih eden poje v cerkvi že 53. leto, drugi pa 49! In tem mozem, ki so potrudajpolnem, dnevnem delu redno tako dolgo vrsto let hodili k vajam, da so se svojo pesmijo večali čast božjo, vsem tem mozem se je v nedeljo prepovedal vstop na kor in naslov „Svetovanski cerkveni pevski zbor“. Žalostno, a resnično! Vzrok? Ker so se družili s „Sokolci“, ki so na veselici sodelovali se svojim orkestralnim zborom. Razburjenje je bilo veliko in povsem upravičeno.

Po končanem glasbenem vsposredu so uprizarili igr „Telegram“. Vsi igralci brez izjeme: g. Čarga in Ponikvar, gg. Adolf, Karis, Kemperle, Požar, Trobec vsi so tako izvrstno igrali, da jim gre res vsa hvala! Tako dobro uprizarjene igre menda še nismo videli pri nas.

Po sporedu je bila svobodna zabava, pri kateri so prav pridno peli imenovani pevci; slišati smo tudi dvospev naših starih, Udoviča in Škofa, katerih tenor je z lahkoto vzdignil visoki c. Skladatelj Adamič je, kakor gori omenjeno, napisal pevskemu zboru, ki je že odzadel svojemu prvotnemu namenu ter začel gojiti glasbo kot tako. — Govornik je prepričan, da bo, ako bo vstrajal na sedanjem potu, dosegel prav gotovo lepih in stalnih vspehov.

Gosp. Germek je kot starosta „Vrdeljskega Sokola“, član „Narod. doma“ in učitelj krasno razvil vzroke, današnji ne-umestni gonji zoper cerkveni pevski ter zavrnili napade zoper „Sokola“, „Nar. dom“ in svetovanske narodnjake. — Pozival je cerkveni pevski zbor, naj ostane to, kar je bil, ter je dokazal, da taka gonja nima prav nobenega stika ne s cerkvijo, ne z vero, da je taka gonja samo znak hlapčevanja izvestnih krogov izvestnemu zistemu: „divide et impera“.

Tako se je toli razburjeni dan vršil mirno in resno, na čemer je čestitati treznim in močnim značajem našega „svetovanskega krčvenega pevskega zbora“!

„Slovan“. Oktobrova številka tega mesečnika je bogateje ilustrirana, nego so bile

lode in modno blago za gospode in dame, priporoča KAREL KOČIAN. tovarna sukna v Humpolcu (Češko) : : Uzorci franco

Sukna,

Čevljarnica „Alla Sartorella“ - Trst

VIA BARRIERA VECCHIA 57. 10 (nasproti slaščičarne Gatti)

Velika izbira vsakovrstnih čevljev za moške, ženske in otroke. Blago Izvratno in CENE ZMERNE.

dosedanje številke; slike se odlikujejo tudi kvalitativno; to je vesel napredek. Profesor Saša Šantel, znani slovenski umetnik, nam je ilustriral zanimivi otroški prizor „Modre ptice“, te senzacionalne Maeterlinckove drame, in sicer z dvema slikama. Umetnica, gđc. Melita Rožčeva v Gorici nam podaja Gorenjko v narodni noši (večbarvno). Idejno znamenit je relief s pročelja nove vseučiliške knjižnice v Zagrebu, ki se pravkar zgradi (načrt je delo prof. R. Valdeca). Poleg tega imamo še dve sliki zagrebškega umetnika Bele Čikoša („Tolajba“ in „Spominjanje“) ter tri slike k članku prof. dr. Paherja o 4. umetniškem kongresu v Draždanih (med njimi Reopreznatni dom v Pragi). — G. pisatelj Govekar nam prikazuje Aškerca, kako iniciativno je skrbel za kulturno središče slovensko, našo Ljubljano; kulturnega zgodovinarja bo zanimal opis Prostoslava Kretanova, ki piše o Aškercu na osnovi svoje korespondence. V Ignaciju Grudnu, se zdi, dobimo nadarjenega pesnika. Med pesniki je zastopan zopet g. Premk, ki ga je šteti med najboljše mlajše naše pesnike.

Slovensko gledališče.

V četrtek se ponovi (zadnjič zvečer) Leharjeva opereta

„GROF LUKSEMBURŠKI“.

Predstava velja za abonente B.

Prihodnjo nedeljo se uprizori zvečer Kadlburgova burka

„ČRNI MADEŽ“.

Prosim vse g. abonente, ki še niso plačali abonma za oktober, da izvrše to čim prej pri blagajni. Vstopnice za v četrtek se prodajajo istotam vsaki dan od 9—12 in od 2—6.

Tržaška mala kronika.

Trst, 8. oktobra 1912.

Najdeno otroško truplo. Ko sta predpoludne dva delavca Adrijatskega podjetja za pristaniške gradnje zajemala vodo iz neke globine na posutem terenu pred Lloydovo palačo, sta zapazila v globini en-ga metra truplo novorojenčka ženskega spola. V bližini je ležalo nekaj papirja za zavijanje in ena vreča. Delavca sta prijavila stvar oblasti, na kar je prišla sodna komisija na lice mesta. Otroško trupelce pa so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Justu.

Smrten padec. Včeraj se je dogodila smrtna nesreča na gradnji palače Riunione Adriatica di Sicurtà. 19-letni podajec Fran Villa iz Rimini v Italiji je padel namreč z odra v V. nadstropju v drugo nadstropje, kjer je obležal mrtev. Zdravnik zdravniške postaje je konstatiral, da si je ponesrečenec razbil lobanjo, tako, da so možgani silili ven. Na mesto nesreče, kjer se je zbrala velika množica ljudi, je prišla takoj sodna komisija. Truplo ponesrečenca so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Justu. Sorojaki ponesrečenca so v znak žalosti ostavili delo.

Tatvine v trgovinah Glesich in Smolars. Tržaški policiji se je posrečilo te dni jako lep lov. Policija je aretirala 28letnega Franciška Manzettu iz Rima, ki je imel papirnico na Aquedottu in ki je bil preje zaposlen pri tvrdki Smolars kot magaziner. Moža so namreč videli večkrat, da je konfiriral z nekimi sumljivimi individui in zato so ga aretirali. Malo ur za Manzettom so aretirali brata Virginio in Silvio Carmelutti, oba iz Trsta in sedlarja Ladislava Bresika, ki ima delavnico v ul. Sette Fontane 43, stanujoč na št. 52 iste ulice. Hoteli so aretirati kot sokrivca tudi nekega Josipa Severja iz Postojne. Ko so pa prišli v njegovo stanovanje v ul. Donadoni št. 8, tika ni bilo nikjer več! Obenem so v ulici Scorzera našli skladišče, polno najrazličnejših pisarniških potrebščin v vrednosti 8—10.000 kron. Izkazalo se je, da je to blago bilo večinoma ukradeno tvrdki Smolars. Pokradel je to Manzettu, ko je bil uslužben pri Smolarsu. Tudi v prodajalni na Aquedottu so našli mnogo blaga, ki je bilo ukradeno deloma v trgovini Smolars in deloma pri Glesichu. Na Bresichevem stanovanju pa je policija našla tudi razne anarhistične spise.

Porotno sodišče.

Predseduje dr. sod. svetnik Clarici, prisednika dr. sod. svetnik bar. Farfoglia in sod. dr. Spongia; državni pravdnik dr. Zumin; branitelj dr. Mandić.

Obtoženec: Placido Orlando, rojen v Trstu dne 2. oktobra 1867. leta in pristojec v Mesino, kat. samski, pismen brez premoženja, že kaznovan, ki je obtožen da je dne 11. decembra leta 1911. iz zaklenjenega kovčeka v sobi Mateja Kögla ukradel vložni certifikat tukajšnje kreditne banke za 1500 K, certifikat za deponirane vrednostne papirje v vrednosti K 3000.—, hranilno knjižico za 300 K, denarja, papirja in drobiža za 135 K ter razne dragocenosti v vrednosti nad 3000 K in je vsled tega kriv

hudoodelstva tatvine,

polet tega pa še nedovoljene povrnitve v Trst, ker je bil leta 1903. izgnan iz Avstrije.

Izrečani so bili sledeči porotniki: Barison Frid., Boccassini Jos., Godina Jak., Gomzy Ant., Gal Al., Luy Evg., Marussich Gust., Milloch Iv., Pecchiarich Rud., Pregarc Jos., Skerk Vinko, Vidali Iv.

Razprava.

Stvar se je razpravljala že v zadnjem izrednem porotnem zasedanju, bila pa je razprava na predlog branitelja dr. Mandića odgojena, ker je obtoženec trdil, da je bil v Italiji obsojen kot vojak v daljšo ječo, da pa so ga izpustili, ker so spoznali, da ni prav pri pravi pameti. Da se dobe toza devna pojasnila in preiščejo izvedenci obtoženčovo duševno stanje, je bila tedaj razprava odgojena.

V današnji razpravi je obtoženec ponovno priznal, da se čuti kriv, toda nevesh očitanih dejanj. Priznava, da je vlomil začetkom meseca novembra l. 1911 v kovčeg Matija Kögla, natakarka v Excelsior Palace hotelu, s katerim sta stanovala skupaj. Ukradeno blago je nesel v lesno skladišče svojega očeta, kjer so delavci našli zjutraj ono škrinjico, v kateri se je nahajal denar in dragocenosti. Sum je takoj letel nanj in 23. decembra leta 1911. se je sam ovadil policiji, kjer je povedal, da je hotel dragocenosti zastaviti v Piranu, kar se mu pa ni posrečilo. Dragocenosti je nekaj zastavil, nekaj pa prodal. Oškodovanec Kögl je dobil nazaj le one certifikate in brambno knjižico in nekaj manj vrednih predmetov.

Obtoženec je pripovedoval o svojem življenju, da mu oče ni dajal toliko za delo, ki mu ga je opravljal, da je bil v veliki stiski in tatvino izvršil le, da se je mogel preživiti.

Tekom nadaljne razprave je pripovedoval, kje je prodal ali zastavil posamezne dragocenosti, večinoma neznanim osebam.

Glede na povrnitev vzlic izгона je izjavil, da se tedaj, ko se mu je prečitela razsodba o izgnanstvu, ni zavedal pomena izгона, ker se je bil sicer pritožil. V Italiji ni imel nikakega sorodnika niti znanca in bi bil moral živeti od javne milosti.

Zasliševanje prič.

Kot prva priča je bil zaslišan oškodovanec Matej Kögl, ki je pripovedoval o svojem stanovanju pri isti gospodinjti, pri kateri je stanoval tudi obtoženec, kako je pogrešil škrinjico, v kateri je imel svoje dragocenosti, in kako se je takoj njegov sum obrnil na obtoženca.

Glede ukradenega denarja se trditve priče nikakor ni strinjala z obtoženčevimi. Obtoženec je trdil, da je bilo denarja največ 75 K, priča pa da 200 K. Priča si je dal končno le precej „odtrgati“ od prvotno napovedanih svot in cen. Zahteva odškodnino. Povedal je tudi, da mu je povedal pozneje obtoženčev oče, da dobi sin v Italiji premoženje kakih 20.000 K. Oškodovanec je poveril stvar odvjetniku dr. Robbi, ki pa se tedne in tedne ni brigal za stvar, vsled česar je izgubil oškodovanec zaupanje vanj in vzel drugega odvjetnika, ki je dognal, da na celi stvari ni nič resnice. Imel je le par sto kron izgube.

Zaslišana je bila nato Terezija Rosele va, pri kateri sta stanovala Kögl in Orlando. Povedala je, da je Orlando rekel tisti večer, da odnese gramofon k očetu. Odšel je iz kuhinje v svojo sobo in par minut pozneje je odšel. Pozneje je videla, da je gramofon bil še vedno pod posteljnimi pokrivalom. Zjutraj ko je prišel Kögl domov in opazil, da mu manjka njegova škrinjica, je takoj pal sum na Orlando, ki je živel zelo slabo in ni imel ne denarja ne obleke in je tudi izginil od tedaj.

Nato sta bila zaslišana delavca Dominik Valentini in Fran Fiumo, ki sta našla v onem lesnem skladišču izpraznjeno škrinjico, zveženj žlic, par vinarjev na tleh in prazno vrečko. Policijski inšpektor Anton Sancia je izpovedal o prvih preiskavah. Priča Josip Slama ni povedal nič posebnega.

Nato so bili prečitani sodni spisi in menenje psihijatriških izvedencev, ki sta izjavila, da je obtoženec popolnoma odgovoren za svoje dejanje, da pa je zaradi zanemarjene vzgoje moralno manjvreden.

Državni pravdnik je glede vprašanj porotnikom predlagal naj se stavi vprašanje glede na tatvino, toda izločijo naj se predmeti, za katere je izjavil lastnik, da so bili brez vrednosti.

Sodišče je nato stavilo porotnikom dve glavni vprašanja: prvo glaseče se na hudoodelstvo tatvine za skupni znesek oz. vrednost K 2725, in drugo na nedovoljen povratek vzlic izgonu.

Državni pravdnik je v strogo stvarnih besedah pojasnjeval, da je obtoženec kriv tatvine in to tudi onih vrednostnih predmetov, ki si jih ni pridržal, temveč jih pustil v škrinjici in jih je lastnik dobil povrnjene.

Branitelj dr. Mandić je pobijal drž. p. avdnika in dokazoval, da se vrnjeni predmeti ne morejo smatrati za ukradene in zlasti ne hranilna knjižica in vložni certifikat. Naj se ozirajo porotniki na to, da je obtoženec že v najnežnejši mladosti izgubil mater, oče pa se ni dosti brigal zanj. Popolnoma odgovoren za svoja dejanja pač ni, kar je priznalo tudi vojaško sodišče v Italiji, ki ga je zaradi dezertacije obsodilo na 6 let, pa so mu pozneje skrčili kazen kot samo poluodgovornemu za njegovo dejanje. Naj porotniki le oprostite obtoženca, saj je kaznovan dovolj z 11mesečnim preiskovalnim zaporom in izgonom, ki je nepreklicljiv, saj ga itak, če ga tudi porotniki oprostite, takoj jutri odvedejo čez mejo. Če pa ga obsodijo, naj določijo svoto izpod 200 K. Oprostite pa naj ga tudi prestopka prepovedane vrnitve, saj se ni zavedal tega pre-

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril trgovino jestvin v ulici Giuliani št. 23. Zagotavljam trčno postrežbo in se toplo priporočam Dragotin Kariž. 2097

Dr. Pečnik

(Dr. PETSCHNIGG)

Trst, via S. Caterina šte. 1.

Zdravnik za notranje (splošne) bolezni: 8—9 & 2—3 in špecialist za kožne in vodne (spolne) bolezni: 11 1/2—1 & 7—7 1/2.

Dr. Fran Korsano

Specijalist za sifilitične in kožne bolezni

— IMA SVOJ —

AMBULATORIJ

v Trstu, v ulici San Nicolò šte. 9

nad (Jadransko banko).

Sprejema od 12. do 1. in od 5 1/2. do 6 1/2. pop.

Nov velik dohod

oblek za moške in dečke za jesen in zimo v dobroznani trgovini

Alla Città di Trieste

ul. Giosuè Carducci št. 40

(bivša ul. Torrente)

kjer dobite obleke, suknje, remglane, površnike, kratke suknje s krznemim ovratnikom, plašči iz pravega tirolskega sukna za dež. Velika izbor delovnih oblek, hlače, srajce, spodnjih srajc itd. itd.

Velikanska zaloga inozemskega in domačega blaga. Sprejemajo se tudi naročila po meri. Vse po ne erjetno nizkih cenah v trgovini

Alla Città di Trieste

ul. Giosuè Carducci št. 40

... NARODNA POSOJILNICA IN HRANILNICA V TRSTU ...

NOVA ULICA ŠT. 13, II. NADSTROPJE

VLOGE

NA KNJIŽICE IN TEKOČI RAČUN

4 1/2 - 4 3/4 - 5 0/10

OBREŠTUJE S POLNIMI

PRODAJA BREČKE NA MALE MESEČNE OBROKE. — IZKAZE POŠILJA NA ZAHTEVO. POSOJA A MENIJE IN VREDNOTE. — POSREDUJE ZAVAROVANJA VSEH VRST.

Velikanska zaloga pobištva in tapecarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadion št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Penice)

Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi glede cen, kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor.

Prva jugoslovanska tovarna glasovirjev

Anton Pečar

Trst — via Farneto št. 42 — Trst.

Izdeluje, popravlja, uglašuje, menjuje glasovirje, pijanine itd.

Delo točno.

Cene nizke.

JOSIP STANTIČ, Trst, Piazza Rosario

odlikovan z zlato kolajno in križem na svetovni razstavi v Rimu

ZALAGATELJ ČEVILJEV c. kr. finančne straže za Trst, Koper in Pulo, c. kr. varnostne straže za Trst, okolico, Pulo in Gorico, skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in drugih skladišč.

Priporoča cenjenemu občinstvu

svojo veliko in dobro poznano tovarno in trgovino čevljev za moške, ženske in otroke.

R. Gasperini, Trst

Telefon šte. 1974.

špediter

Via Economo št. 10.

Prevozno podjetje

Sprejema razcarinjanje vsakega koli blaga iz mitnic, dostavlja na dom.

POŠILJATVE, POTEGA KOVČEGOV.

NAJUGODNEJŠE CENE.

Zastopstvo tvrdke „Cement“

Tovarna cementa „Portland“ v Spljetu.

PRODAJA NA DROBNO.

CENE BREZ KONKURENCE.

greška, ko se je vrnil v Trst, kjer je rojen in ima vse, dočim pa v Italiji nima rikogar in ničesar.

Porotniki so po enournem posvetovanju odgovorili na vprašanje glede hudo delstva tatvine: „da“, z 12 „da“ izključivši 10 predmetov in sicer za znesek 200 K, a pod 2000 K. Drugo vprašanje prepovedana vrnitev so zanimali z 12 „ne“.

Sodišče je obsodilo obtoženca na 18 mesecev težke ječe, pri čemer se v šteje 9-mesečni preiskovalni zapor, po končani kazni na izgon in na povrnitev škode oškodovancu v smislu razsodbe.

Konec razprave ob 10:15 zvečer.

Društvene vesti.

Odsek za ljudska predavanja ima danes zvečer ob 7. sejo.

Pevsko društvo „Trst“. Danes ob 4:30 zvečer izredna odborova seja.

Slov. akad. fer. društvo „Balkan“. Danes, sredi, točno ob 9 zvečer sestanek. Predava tov. Vladimir Kuščer: „Vzgojevalni pomen sokolske telovadbe“. — Tovariši, pridite vsi!

Akad. fer. društvo „Balkan“. G. dr. Juro Hrašovec, odvetnik v Celju je daroval 5 knjig, g. Eržen 1, g. N. N. 2 knjigi. Iskrena hvala.

Pevsko društvo „Zvezda“ na Sovrarišču v Sv. Ivanu se je zopet prebudilo iz dolgega spanja. Radi tega vabi vse stare pevce in tudi druge, ki ljubijo petje, da bi se udeleževali pevskih vaj, ki pričnejo v četrtek dne 10. t. m. ob 7 in pol.

Nar. del. organizacija.

— Pripravljalni odbor skupine pekovskih pomočnikov NDO vabi pekovske pomočnike, člane NDO in tiste, ki mislijo pristopiti k NDO, na važen sestanek, ki bo v četrtek ob 10 dop. v društveni dvorani NDO ul. Sv. Frančiška.

— Skupina „Mestna plinarna“ sklicuje za danes ob 6 zvečer sestanek v novih društvenih prostorih pri Sv. Jakobu.

— Zidarska skupina NDO sklicuje za jutri ob 6 zv. društveni shod v društveni dvorani NDO. Dnevni red: 1) Občni zbor zidarske skupine, 2) Slučajnosti.

— Z ozirom nato, da se morajo po sklepu centralnega odbora NDO vršiti pred občnim zborom „Nar. del. organizacije“ občni zbori vseh skupin NDO, naprošamo vse skupine, da sestavijo kandidatne liste in pripravijo vse potrebno, da se bodo mogli vršiti občni zbori skupin v najkrajšem času.

— Pripravljalni odbor skupine postili jonov NDO sklicuje za petek ob 9 zvečer ustanovni občni zbor v prostorih konsumnega društva v Rojanu. Dnevni red: 1. Volitev odbora, 2. Slučajnosti.

— Članom NDO. Ze neštetokrat smo apelirali na člane NDO, da naj si nabavijo brošuro NDO, ki je izšla pred mesecem. Nekateri so storili svojo dolžnost, a le malo je takih. Pomen NDO, njena pravila itd., bi moral poznati vsak član. NDO hoče imeti zavedne, ne pa nezavedne člane. Centralni odbor se je tega zavedal, da treba izdati brošuro ter v njej natančno razložiti pomen NDO, kjer pomen NDO pozna le majhna peščica. Ker pa velika večina o brošuri neče ničesar slišati, se je sklenilo, da mora imeti vsak član NDO brošuro, ki stane samo 12 vin. in si jo vsak lahko preskrbi. Kdor sklepa centrale ne bo upošteval, ta priznava, da mu za NDO ni nič mar. In bolje je, da ima NDO manj članov in da so zavedni, pametni in navdušeni za NDO, nego pa, da jih ima veliko — samo vpisanih, v resnici pa niso pravi člani. Zadnji opomin torej: Vsak član naj si preskrbi brošuro in jo prečita pazno! Kadar jo prečita, naj jo da čitati drugim, še neorganiziranim slovenskim delavcem. Odborniki skupin, pazite vi, da se sklep centrale izvrši!

Tržaška gledališča.

POLITEAMA ROSSETTI. Jutri zvečer ob 8 „Cavalleria“ in „Pagliacci“.

EDEN. Danes zvečer zanimiv varieté program.

Vesti iz Goriške.

Pred goriško poroto se je vršila v soboto razprava radi žaljenja časti potom tiska vsled tožbe Alfreda Lenassija proti Petru Velicogna radi nekega članka v listu „Corriere“, nanašajočega se na razpravo v znani aferi „Banca popolare“. Velicogna je bil na oni razpravi porotnik. Ker je brniti predlagal zaslišanje novih prič in je sodni dvor sprejel ta predlog, je bila razprava odložena.

Iz Devina. Kakor že objavljeno, priredijo vojak-novinci v nedeljo dne 13. t. m. veselico s plesom. Svirala bo godba NDO iz Trsta. — Na sporedu, ki ga objavimo te dni, so: igra „Brat Sokol“, šaljiva tombola s 5 krasnimi dobitki, ples do polnoči itd.

Ker je čisti dobiček določen naši prekoristni družbi sv. Cirila in Metoda, upamo,

da v nedeljo ne izstane nobeden iz naše okolice. Posebno „fantje“, kar vas je iz bližnjih vasi, pridite, da se skupno še enkrat porazveselimo.

DAROV!

— V veseli družbi povodom poroke g. Ljubliča z gđ. Grmekovo se je nabralo za moško podružnico družbe sv. CM K 4.

— Svetoivanski podružnici je daroval g. Saksida o priliki vpisovanja v otroški vrtec K 1.

— V narodni gostilni Josipa Gorjanca nabrala družba v proslavo zmage v Pulji za istrsko CMD z geslom: „Naprej tužna Istra k boljši bodočnosti!“ K 8. Denar hrani uprava „Edinosti“.

Iščem žensko, vdovo ali priletno dekle, sposobno v gostilniških poslih. Ulica Re-voltella 26, gostilna Kosmerl. 2160

Izurjen mladenič, 24 leten, želi službe skladišnika. Naslov pove ineratni oddelek Edinosti 2161

Botiljke, prazne, razne mere, po nizkih cenah, se prodajo v restavraciji „Union“ na Opčinah. 2162

Zaslon za pisarno, šest metrov dolg, se prodaja ul. Boschetto 34, mizar. 2163

Perfektna stenografija za slovensko in nemščino, s 5letno pisarniško prakso, želi premeniti službo Ponu-be pod šifro „Stenografija“ ineratnemu oddeku Edinosti. 2164

Potrebujem takoj dekle, 20 do 25 let staro, za domače delo in za šetnjo za otroka. Naslov: Via G. Rinaldo Carli 8, vrata 13. 2165

Mlekarna dobroidoča, se prodaja vled družinskih razmer pod ugodnimi pogoji. Ponudbe pod št. 2166 na ineratni oddelek Edinosti. 2166

Nova hiša se odda takoj in sicer 4 prostori, 3 sobe, 1 kuhinja, klet in vodnjak, lep vrt okoli hiše pod št. Masvrom št. 234 pri državnem kolodvoru v Gorici-Solkani. Naslov pove ineratni oddelek Edinosti. 2167

Dekani in okolica! Pozor! Naznanjam, da otvorim 15. oktobra v Dekanih na veliki cesti trgovino z usojem in črevlji za moške, ženske in otroke. Ivan Klepec, Dekani. 2168

Prodaj sobo za novoročenca, popolnoma novo, lesno, nepolirano, zaradi razveljavljenja poroke. Vpraša se kavarni Rossetti pri banku. Gaspari 2169

Šivilja se priporoča slovenskemu občinstvu. Izvršuje vsako delo pod jamstvom. Ulica della Guardia 31, II nad. Amalija Pestelj. 2166

Stavbeni zemljišči 700 in 300 seznjev v Gorici se prodajo. Vprašanja pri fotografu Jerkiču. 1214

Sprejme se takoj mladenič, krojaški pomočnik za velike kose. Naslov Barriera vecchia št. 13, v trgovini I. Galpenti. 2181

Za dame se izgovarjajo vsakovrstna dela las. A. ROJC, brivec in vlasujar Trst, Acquedotto 20. 1861

Prodaja bombaževine, slik in dežnikov na mesečne obroke. Via Chiozza št. 16 I. nad-tropje. Ivan Klun. 448

Od oblasti avtorizirana „Dunajska kuhinja“. Obed in večerja 52 kron mesečno. Pečenka, sadje, močniki, črna kava. Ulica Barriera št. 7, II. Becher. 1938

Kupujem železo, stare kovine: Anton Cerneca, Trst, ul. Olmo št. 12. 1765

Služkinje in hlapi dobijo zelo dobra mesta v posredovalnici ulice Barriera 7, II. Becher. 1935

Takoj sprejmem poludelačca. Josip Pirjevec, krojač, Opčine pri Trstu. 2152

PRIPOROČLJIVE TVRDKE

Krojači:

FRAN RUPNIK, krojaški mojster, Trst, ulica Geppa št. 10, I. n

Martin Devgan

Trst, ulica Giulia 86.

Priporoča cenj. občinstvu svojo na novo prevzeto in že 50 let obstoječo trgovino jestvin in kolo-nijalnega blaga.

Dobiva se Kolinsko kavo, Ilirske testenine ter rezno blago iz narodnih tovarn. Razpošilja po pošti dnevno pakete do pet kg naprej. — Blago vedno sveže in I. vrste. CENE ZMERNE. SVOJI K SVOJIM!

TVRDKA

Francesco Bednar

TRST — ustanovljena leta 1878 — TRST je preložila svojo

trgovino šivalnih strojev bicikljev in pridevkov z mehanično delavnico vred iz ulice Ponterosso šte. 4 v ulico Campanile šte. 19.

Zobotehnik iz Nemčije Josip König

diplomiran na zobotehnični akademiji v Parizu.

... TRST ...

ulica S. Nicolò št. 18, II. n.

Gostilna „All'areoplano“

(Pri zrakoplovu)

Trst, ulica Sv. Marka šte. 15

Toči se dalmatinsko vino, črno, belo ter DREHERJEVO PIVO.

Priporoča se cenj. občinstvu za obilen obisk

Svoji k svojim! ANTON NAZOR

M. Kukanja

Trst - via della Caserma št. 10 - Trst (v gal ulica Valcivivo)

priporoča svojo veliko zalogo

vsakovrstnih kôž

za čevljarje.

Cene take, da se ni bati nobene konkurence.

TEODOR KORN

Trst, ul. Miramar šte. 71

Stavbeni in galanterijski klepar. — Pokrivač stih vsake vrste.

PREJEMAJO SE VSAKOVRSNA DELA IN POPRAVE PO NIZKIH CENAH.

Delo dobro in v najamčeno. Tel. 25-26. Poslovodja: Franjo Jenka.

Prva slovenska mirodilnica

v Trstu

Alojz Saletelj

ulica Carradori 18, v bližini gostilne NDO

Zaloga barv, čopičev, mrežic za plin, predmetov iz gumija, sveč, mila, parfumov, mineralnih vod itd.

Izvršujejo se pošiljke petroleja v originalnih posodah in drugo.

Ako hočete olepšati sobe in stanovanja,

kupite umetne p lme krasne od K 3 — naprej čudovit. sope umetnih cvetlic od K 3 naprej, stebričke iz makagonija po K 6 —; sohice, akvarije z rdečimi risicami, ter z zrcali in urami in različne druge lepe predmete. Povprašajte samo v novi trgovini

v ulici Acquedotto 41,

Pristne orijentalne preproge

vsake velikosti in vsake razsežnosti najfinejše in najbogatejše

antične in moderne orijentalne preproge, orijentalne bronce in haremska vezenja dobavljajo

M. GABAI, Trst, Corso, capo piazza šte. 2, (palača Modello).

Sprejemajo se vsaka popravila preprog in stare preproge se zamenjavajo.

Novo pogrebno podjetje, Trst

(vogal Piazza Goldoni) - CORSO 47 - (vogal Piazza Goldoni)

Zaloga vozov in drugih priprav v lastnih prostorih Via della Tesa št. 31. - TELEFON 31.14-02.

Tu se sprejemajo nočna naročila.

Podjetje razpolaga z 18-timi krasnimi vozovi za mrtvaške sprevoe ter lahko postreže z najfinejšo opremo, kakor tudi s čisto navadno.

V svoji trgovini na Corsu ima veliko izbero vencov iz umetnih cvetlic, biserov, porcelana in kovine ter izdeluje vence tudi iz svežih cvetlic. — Vsakovrsne krste, kovinske in lesene, obleke, čevlje in druge potrebščine za mrlice in sprevoe, vožene sveče iz lastne tovarne itd. vse po nizkih konkurenčnih cenah.

V podružnicah in zastopih na Opčinah pri g. Mrzku, v Nabrežini pri g. Vitazu, pri Orehu (Nogere) pri g. Jamšku se dobi vse za pogrebe potrebne blago. **HENRIK STIBELJ** V slučajih potrebe se toplo priporoča udani deležnik in upravitelj podjetja.

Zdravljenje krvi!

Čaj „Tisočeri evet“ (Milleflori)

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim sluzajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — J eden omot za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odlikovani lekarni

PRAXMARER - „AI DUE MORI“

Trst (mestna hiša) — Telef. 377. Poštne pošiljke se izvršujejo takoj in franko ako se dopolnjekron 1-10.

Kron 6200!!

AUTOMOBILI FORD 1911

Največja tovarna sveta. Izdelovanje letno 40.000 voz edinega tipa CHASSIS 20 HP šest raznih tipov kočij. Kočija „FORD“ je najpopolnejša, najhitrejša in najekonomičnejša kar jih obstoji. — GENERALNI ZASTOPNIK

ANTON SKERL. TRST

Piazza Goldoni 10—11, Tel. 1734

(velika centralna garaža, ulica del Baohi 16, vogal ulica Boschetto) TELEFON 2247. STOCK PNEUM GOODRICH (amerikanske). Automobili na pozoro po zmerani ceni.

stravo in vzdrževanje avtomobilov. — Solidna posredništvo

izdeluje obleke iz angličkega blaga po dunsjakem modnem kroju od 40 K dalje. (Korona ul. Metelova)

FRAN WUJČIČ

Trst, ul. Tor. S. Piero 4.

Krojač

Priporoča se blagovnu občinstvu

Nova trgovina

manifakturnega blaga

Trst, ul. Belvedere 2.

Konfekcije in drugi drobni

predmeti.

Priporoča se cenj. občinstvu lastnica

ANA vd. TONEL.

NUOVO

Hôtel Provinciale

(Novi deželni hotel)

Trst, largo Santorio 4 (Farneto).

40 sob, električna luč, ves komfort, stroga snaznost. — Cene zmerne.

ALOJZIJ SKERL.

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

PAVEL VISINTINI

Trst, ul. Glosue Carducci 27.

Velika izbira moških in ženskih čevljev. — Poprave se izvršujejo točno in solidno

po zmernih cenah

Pozor!

Opoldne in zvečer abonement, zelo ugodno. Izborna kuhinja in budjejeviško pivo (nič glavobola). Zmerne cene.

Restavracija - Hôtel Balkan (Piazza Caserma)